

Finansklagenemnda Person

Avgjørelse FinKN-2020-930

15.12.2020

Statens Pensjonskasse

Yrkesskade/yrkessykdom - Yrkesskadeforsikringsloven (YFL)

Politi – nærkamptrening – håndledd – arbeidsulykke – yfl. § 11 (1) bokstav a og c.

Forsikrede (politibetjent), ble påført en bruddskade i venstre håndledd i forbindelse med nærkamptrening ved opptak til politiets livvaktteneste. Skaden oppstod da forsikrede skulle forsvare seg mot fem personer som angrep ham, og han slo mot en av angriperne. Saken reiste spørsmål om hendelsen var en yrkesskade etter yfl. § 11 første ledd bokstav a eller c. Nemnda bemerket at definisjonen av arbeidsulykkebegrepet innebar at ikke alle ulykker i arbeidstiden var omfattet av forsikringsdekningen og konkluderte med at den beskrevne hendelsen ikke kunne anses som en arbeidsulykke verken etter det markerte eller det avdempede ulykkesbegrepet. Nemnda uttalte videre at deltakelse i øvelser i nærkamptrening ikke kunne betegnes som en skadelig arbeidsprosess. Selskapet ble gitt medhold.

Saksfremstilling

Forsikrede (f. 1986) som er politimann, var på opptak til politiets livvaktteneste, da han, 11.2.19, i forbindelse med nærkamptrening ble påført en bruddskade i venstre håndledd. Det fremgår av klagen til nemnda at han ved MR-undersøkelse fikk påvist et brudd med feilstilling i båtbenet på venstre håndledd. Det fremgår videre at medisinsk dokumentasjon foreløpig ikke er tilgjengelig.

Opptak til livvakttenesten går over en uke og inneholder en rekke ulike øvelser. Formålet er å utsette deltakerne for intens testing, helt på grensen av hva de kan tåle fysisk og mentalt. Det stilles svært høye krav og det er bare de aller beste som til slutt fullfører grunnutdanningen i tjenesten. I 2015 var det 40 kvalifiserte søkere, men bare 10 som fullførte.

Hendelsen er beskrevet slik i en udatert skadeforklaring til selskapet:

...

Ulykken inntraff under en svært fysisk øvelse i nærkamp. Vi var 6 personer, hvor 1 skulle forsvare seg mot de andre 5. Dette skjedde i øvelser som varte i 30 sekunder. Da jeg ble angrepet måtte jeg slå vekk de andre personene som kom mot meg. De hadde bokseputer som beskyttelse. Under øvelsen kom en person uventet og brått, løpende i mot bakfra. Ulykken inntraff i det jeg innstiktivt måtte reagere og slå han vekk. Jeg rakk ikke å komme i ordentlig stilling for å forsvare meg selv. Jeg fikk som følge av dette en forkjært stilling i venstre handledd, som sammen med kraften jeg måtte bruke, skapte umiddelbare smerter. Jeg måtte avslutte øvelsen etter dette, for å motta medisinsk behandling.

Jeg ble undersøkt av lege på stedet ... Det ble konkludert med kraftig forstuing. Dette er årsak til at det har gått så lang tid før skaden ble oppdaget. (4 uker) ...

Skademelding ble mottatt av selskapet 28.3.19. Selskapet avslo kravet 5.6.19 med den begrunnelsen at det ikke forelå en ulykkeshendelse etter yfl. § 11.

Nav godkjente ikke hendelsen som en yrkesskade 29.5.19, og saken ble anket til Nav klageinstans. Klageinstansen henviste saken til ny behandling og ba dokumentert at bedriftsvilkårene var oppfylt på skadetidspunktet. Det er ikke kjent hva som ble utfallet av Navs fortsatte behandling.

Selskapet opprettholdt sitt standpunkt 12.9.19 og anførte da også at hendelsen heller ikke var omfattet av yfl. § 11 første ledd bokstav c.

Det er opplyst at forsikrede har godkjenning som IP3. For å opprettholde godkjenningen må han gjennomføre ca. 100 timer med øving innenfor de ulike operative disipliner, herunder våpentrening og arrestasjonsteknikk.

Det er ellers i klagen vist til, og sitert fra, to artikler skrevet av professor Jakhelln og professor Myhrer som omhandler bl.a. politiets handleplikt.

Forsikrede har i det vesentlige anført at hendelsen må anses som en arbeidsulykke etter yfl. § 11 første ledd bokstav a. Forsikrede var ikke kjent med hvilke øvelser som inngikk i opptaksprøven. Den aktuelle øvelsen, dvs. fullkontakt nærkamp, inngår ikke blant de øvelser man må gjennomgå for å opprettholde godkjenning som innsatspersonell kategori 3. Forsikrede hadde med andre ord ikke kontroll over situasjonen. Manglende forkunnskap om øvelsen, tilsier at hendelsen må anses som en arbeidsulykke etter yfl. § 11 første ledd bokstav a. Øvelsen gjennomføres nær faregrensen. I en slik situasjon vil selv et lite avvik kunne påføre betydelig skade. Det presiseres at det gjennom opptaksprøvene søkes etter kandidater som er best egnet for tjenesten. Dette bidrar til å ytterligere øke risikoen som kandidatene eksponeres for, og denne effekten forsterkes ytterligere av at søkerne er politibetjenter som er svært motiverte for oppgaven og innstilte på å yte maksimal innsats for å fullføre utdanningen. Det påviste bruddet med feilstilling i båtbenet på venstre håndledd kan etter alt å dømme relateres til skadehendelsen, jf. at skadens art sier noe om hendelsesforløpet. Se Rt. 2006 s. 1642 (fotballdommen) og LE-2019-988080.

Hendelsen må uansett anses som en arbeidsulykke etter yfl. § 11 første ledd bokstav c. Den aktuelle øvelsen var en fullkontakt nærkampøvelse og forsikrede selv hadde liten eller ingen innflytelse på utførelsen av øvelsen. Arbeidsoppgavene var klart definert og må anses om "arbeidsprosesser" i lovens forstand. Avgjørelsen i Rt. 2011 s. 368, har ikke overføringsverdi til aktuelle sak. Rt. 2008 s. 1646 (bolteløft) støtter at skadehendelsen faller inn under sikkerhetsventilen. Høyesterett la der vekt på at skaden skyldtes en risikofylt arbeidssituasjon som lå nær opp til hva som dekkes etter bokstav a, og hvor det skulle lite til for at en eksponering kunne medføre skade. Dette er tilfellet i foreliggende sak og det fremgår av lovforarbeidene at det i slike tilfeller må være arbeidsgiver som skal bære følgene av de skader som måtte oppstå.

Selskapet har i det vesentlige anført at forsikrede ikke har sannsynliggjort at den aktuelle hendelse omfattes av det markerte eller det avdempede ulykkesbegrep. Skaden skjedde i forbindelse med opptaksprøve til politiets livvaktjeneste. Forsikrede må ha vært klar over at øvelsene ville være krevende. At angriperen kom bakfra kan ikke anses som plutselig og uventet, all den tid dette er et sentralt moment i øvelsen. Selskapet kan heller ikke se at hendelsen medførte en påkjenning eller belastning som var usedvanlig i forhold til det normale i forsikredes arbeid, herunder gjennomføring av øvelsen, jf. Rt. 2009 s. 1626.

Selskapet avviser at yfl. § 11 første ledd bokstav c kommer til anvendelse. Det følger av Rt. 2011 s. 368 (kuldeskade) at bestemmelsen er en sikkerhetsventil som ikke er ment å ha noe vidt anvendelsesområde. Bestemmelsen skal kun omfatte tilfeller som ligger nær opp til det som dekkes av alternativ a. Det er ikke tilfellet i foreliggende sak. Øvelsen kan dessuten ikke anses som en arbeidsprosess etter yfl. § 11 første ledd bokstav c og også dette medfører at bestemmelsen ikke har betydning i foreliggende sak.

Finansklagenemnda Persons begrunnelse

Saken reiser spørsmål om det foreligger en arbeidsulykke som er dekket av yrkesskadeforsikringsloven § 11 første ledd bokstav a eller bokstav c.

Innledningsvis nevner nemnda at den ikke har tatt standpunkt til om bedriftsvilkårene i yfl. § 10 er oppfylt i saken. Ettersom det samme vilkåret gjelder etter folketrygdloven § 13-6 som etter yfl. § 10 må det eventuelt tas standpunkt til dette senere.

Nemnda ser først på om hendelsen 11.2.19 er en arbeidsulykke etter yfl. § 11 første ledd bokstav a. Etter bestemmelsen dekker yrkesskadeforsikringen arbeidsulykke. Dette begrepet skal forstås på samme måte som det tilsvarende begrepet i folketrygdloven § 13-3, jf. Ot.prp. nr. 44 (1988-89) s. 89. I paragrafens annet ledd defineres dels et markert ulykkesbegrep og dels et avdempet ulykkesbegrep. Det markerte ulykkesbegrepet forutsetter en plutselig eller uventet ytre hending, mens det avdempede ulykkesbegrepet gjelder "en konkret tidsbegrenset ytre hending som medfører en påkjenning eller belastning som er usedvanlig i forhold til det som er normalt i vedkommendes arbeid". I Rt. 2005 s. 1757 avsnitt 51 uttaler førstvoterende at det ikke gjelder noe tilleggskrav om ytre hending "i tilfeller hvor arbeidstakeren på grunn av en vanskelig arbeidsstilling eller av andre grunner er blitt utsatt for en ekstraordinær belastning eller påkjenning".

Nemnda understreker at denne definisjonen av arbeidsulykke understreker at yrkesskadeforsikringen ikke omfatter enhver skade som er påført i arbeid. Det kreves som hovedregel at det må være en nærmere beskrevet ytre hendelse (plutselig eller uventet/som påfører en usedvanlig påkjenning eller belastning) som har ført til skaden.

Etter det som er opplyst oppsto skaden – brudd i venstre håndledd – da forsikrede under en øvelse skulle forsvare seg mot fem personer. En person kom "uventet og brått, løpende i mot bakfra" og ulykken inntraff "da jeg innstiktivt måtte reagere å slå ham vekk. Jeg rakk ikke å komme i ordentlig stilling for å forsvare meg selv. Jeg fikk som følge av dette en forkjært stilling i venstre handledd, som sammen med kraften jeg måtte bruke, skapte umiddelbare smerter."

Skaden oppstod således da forsikrede slo med hånden mot en av angriperne. Det at vedkommende kom bakfra kan ikke anses som plutselig eller uventet ettersom dette er et sentralt moment i øvelsen. Skaden oppstod som en konsekvens av forsikredes egen handling og det var hans slag som ledet til skaden. Nemnda kan ikke se at dette omfattes av det markerte ulykkesbegrepet.

For at hendelsen skal være omfattet av det avdempede ulykkesbegrepet må det som redegjort for foran, foreligge en konkret tidsbegrenset ytre hendelse som medfører en påkjenning eller belastning som er usedvanlig i forhold til det som er normalt i vedkommendes arbeid. I dette ligger enten at arbeidstakeren har utført oppgaver som ligger utenfor rammene for arbeidet, eller at ordinært arbeid blir gjennomført på en usedvanlig måte, jf. avsnitt 29 i Rt. 2009 s. 1626. I avsnitt 35 i dommen presiseres at det ikke er avgjørende hvorvidt den aktuelle oppgave er en del av arbeidstakerens hovedoppgaver. Det relevante er om oppgavene er en del av arbeidstakerens normale oppgaver og at et lite avvik fra normal arbeidsprosedyre som hovedregel ikke vil være tilstrekkelig til at det foreligger en ulykke.

Forsikrede arbeidet i patruljeseksjonen med godkjenning som IP3, noe som forutsetter jevnlig fysisk trening, øving på arrestasjonsteknikk mv. Slik trening må derfor anses som en del av hans normale arbeidsoppgaver, selv om det ikke er arbeidsoppgaver som utføres daglig.

Forsikrede har anført at skaden oppstod under opptaksprøve til politiets livvaktteneste og at øvelsene der er særdeles krevende og av en annen karakter enn de som må gjennomføres for å opprettholde godkjenning som innsatspersonell i kategori 3. Det er også anført at han ikke var gjort kjent med hvilke øvelser som skulle gjennomføres på forhånd og således ikke hadde tilstrekkelige forkunnskaper til å forberede seg.

Nemnda legger til grunn at de som søker opptak til politiets livvaktteneste er kjent med at det stilles strenge krav og at øvelsene under opptaket vil være tøffe.

Nemnda peker videre på at det ikke er opplyst om noe spesielt avvik fra normal utførelse av den aktuelle øvelsen. Forsikrede skulle forsvare seg i 30 sekunder mot fem angripere som kom mot ham fra forskjellig hold. Disse var utstyrt med bokseputer. Skade oppstod da forsikrede skulle forsvare seg mot en av disse som kom bakfra. Han snudde seg og slo mot angriperens boksepute. I den opprinnelige skademeldingen heter det at forsikrede ikke rakk å komme ordentlig i stilling og fikk en "forkjært" stilling i håndleddet.

Nemnda kan ikke se at det er påvist noe avvik, heller ikke noe som kan karakteriseres som et mindre avvik, fra måten øvelsen skulle gjennomføres på, og da er heller ikke vilkårene for anvendelse av det avdempede arbeidsulykkebegrepet oppfylt.

Forsikrede har subsidiært anført at hendelsen er en arbeidsulykke som omfattes av bestemmelsen i yfl. § 11 første ledd bokstav c fordi skaden må anses som resultatet av en skadelig arbeidsprosess. I Rt. 2011 s. 368 har Høyesterett i avsnitt 45 uttalt at bestemmelsen i bokstav c er en sikkerhetsventil som ikke er ment å ha noe vidt anvendelsesområde og at den skal omfatte tilfeller som ligger nær opp til det som ellers dekkes av § 11 første ledd bokstavene a og b. Det heter videre at "arbeidsprosess" vil kunne omfatte rent manuelle arbeidsoppgaver, og at det foreligger en arbeidsprosess selv om arbeidstakeren har en viss valgmulighet med hensyn til utførelsen, men at uttrykket "skadelig" innebærer en begrensning av hvilke prosesser som er omfattet.

Nemnda kan ikke se at den beskrevne hendelsen hvor forsikrede blir skadet som følge av en av ham kontrollert handling, kan omfattes av kriteriet "arbeidsprosess".

Avgjørelsen er enstemmig.

Finansklagenemnda Persons konklusjon

Selskapet gis medhold.

Ved behandlingen deltok Karin M. Bruzelius (leder), Tonje Giertsen (selskapsrepresentant) og Paal Bjønness (forbrukerrepresentant).